

ლექსემა „ომის“ პრაგმატული და სემანტიკური გააზრებისათვის ინგლისურენოვან მედია დისკურსში

ლინგვისტიკაში მეტად საინტერესო მოვლენას წარმოადგენს ამა თუ იმ მოვლენისა თუ საკითხის სემანტიკური აღქმა და მისი პრაგმატული გააზრება, რაშიც გადამწყვეტ როლს თამაშობს კონტექსტი. შესაბამისად, პრაგმატიკის ინტერესის სფეროს წარმოადგენს სხვადასხვა კონტექსტში განხილული ნებისმიერი სახის საკომუნიკაციო მოქმედება და მათი სემანტიკური მნიშვნელობა. შესაბამისად, პრაგმატიკის დაკვირვების არეალი მეტად ვრცელია და აერთიანებს ხელოვნებასა და ჰუმანიტარულ მეცნიერებებს, ფილოსოფიას, ინფორმაციულ ტექნოლოგიებსა თუ სოციალურ მეცნიერებებს. რამდენადაც გასაკვირი არ უნდა იყოს, პრაგმატული გააზრება მეტად საინტერესო მოვლენას წარმოადგენს ეკონომიკის, პოლიტიკისა თუ განათლების სფეროებისთვისაც.

პრაგმატული პერსპექტივების გადმოსახედიდან როდი ხდება ცალკეული სიტყვების, წინადადებებისა თუ იზოლორებული ტექსტების კვლევა. მოცემულ შემთხვევაში, საქმე გვაქვს მთელი რიგი მოვლენებისა თუ რეალიების სემანტიკურ გააზრებასთან რეალურ სოციალურ კონტექსტში, ხშირად, წარსული რეალობის გათვალისწინებით, ვინაიდან, „სემანტიკური ასპექტი ითვალისწინებს მიმართებას აღსანიშნსა და აღმნიშვნელს შორის, მაგრამ უგულებელყოფს ნიშნის მომხმარებელს. ხოლო, პრაგმატიკა შეისწავლის ნიშნის მომხმარებლის დამოკიდებულებას ნიშნთან (n.d. ენა და მეცნიერება ენის შესახებ).

ყოველივე ამის გათვალისწინებით, საინტერესო ხდება ლექსემა „ომის“ პრაგმატულ და სემანტიკურ ჭრილში გააზრება, რომელიც მოცემულ სიტუაციაში წარმოადგენს ჩვენი კვლევის მთავარ მიზანს. საანალიზო წყაროდ კი შერჩეულია მედია დისკურსი, კერძოდ კი ინგლისურენოვანი (ბრიტანული და ამერიკული) თანამედროვე ჟურნალ-გაზეთების (The Guardian; USA Today; BBC News...) ელექტრონული ვერსიები.

თანამედროვე სამეცნიერო სივრცეში ტერმინს „დისკურსი“ არაერთ დისციპლინაში ვხვდებით. შესაბამისად, იგი თანაბრად აქტუალურია როგორც ჰუმანიტარული, ასევე სოციალური, საბუნებისმეტყველო თუ სხვა მეცნიერებებისათვის. არსებობს ტერმინ „დისკურსის“ არაერთი დეფინიცია, თუმცა ყველაზე სრულყოფილ განმარტებას გვთავაზობს ლინგვისტური ენციკლოპედია რომლის მიხედვითაც „დისკურსი“ - გაბმული ტექსტია, ექსტრალინგვისტური, პრაგმატული, სოციო-კულტურული, ფსიქოლოგიური და სხვა ფაქტორებით; ტექსტი, განხილულია მოვლენების ჭრილში; მეტყველება, რომელიც განიხილება, როგორც მიზანმიმართული სოციალური ქმედება, როგორც კომპონენტი, რომელიც ადამიანთა და მათი შეგნების მექანიზმების ურთიერთქმედებაში (კოგნიტიურ პროცესებში) მონაწილეობს [2, 2019].

დისკურსის ანალიზის ერთ-ერთ ფუძემდებლად მიჩნეულია ტ.ა. ვან დეიკი (Van Dijk, 1980), რომლის მიხედვითაც, დისკურსის ანალიზი ეყრდნობა იმ მისაზრებას, რომ ტექსტის სტრუქტურა მისი კონტექსტის ბუნებით არის განპირობებული.

სემანტიკისა და პრაგმატიკის შემთხვევაში, საქმე გვაქვს ენობრივ მნიშვნელობასთან და სამყაროსთან მის უშუალო კავშირთან. თითოეული მათგანი განსხვავებული გზებით განიხილავს მნიშვნელობას, თუმცა ორივე მათგანი განიხილავს სიტყვებისა და წინადადებების მნიშვნელობებს სხვადასხვა ასპექტიდან [3, 2007].

აქედან გამომდინარე, მეტად საინტერესოა ლექსემა „ომის“ პრაგმატული და სემანტიკური გააზრება მედია დისკურსზე დაყრდნობით. ბოლოდობრდელმა მსოფლიო პოლიტიკურმა მოვლენებმა განსაკუთრებული ნიადაგი მოამზადეს ამ ტიპის კვლევების ჩასატარებლად. ყურადღებას იპყრობს ის გარემოება, რომ ზოგიერთ ტენდენციურ პუბლიცისტურ ტექსტში „ომის“ მცნება წარმოდგენილია როგორც ტერმინი - „*special military operation*“ (სპეციალური სამხედრო ოპერაცია), რაც „ომის“, როგორც ნეგატიური მოვლენის ნეიტრალურ კონტექსტში მოაზრების ერთგვარი „წარუმატებელი“ მცდელობაა. ლინგვისტური პოზიციიდან, კი სახეზეა ეუფემიზმის საინტერესო მაგალითი.

თუმცა, იგივე თემატიკის სხვა პუბლიცისტურ ტექსტში „ომის“ ცნების ექსპრესიულობა დისფემიზმის ერთ-ერთ საუკეთესო მაგალითით არის გაჯერებული: *"The merit of our work is not that our fighters are made of just anything, they are made of the same exact meat: exactly the same hands, exactly the same feet, and 40% and 50% of them are exactly the same former military personnel as those who are working now," Prigozhin said in the interview Thursday.*

ომის მთავარი აქტორების გადმოსაცემად ერთ-ერთი საგაზეთო სტატიის ავტორები ალუზიის მაგალითებსაც იყენებენ, რათა სათქმელი უფრო მძაფრი და ექსპრესიული გახადონ. მაგ.: 1) *Last month, Putin hosted China's top diplomat Wang Yi in Moscow just days before the anniversary of the Kremlin's full-scale invasion of Ukraine.* 2) *The Kremlin confirmed the visit would take place, saying the two leaders would discuss "strategic cooperation."* 3) *Until now, Ukraine's backers in Nato have only provided spare parts for its fleet of Soviet-era warplanes, amid fears that delivering functioning planes to Ukraine would be seen by Moscow as direct participation in the war.* აღნიშნული მაგალითებიდან „კრემლი“ და „მოსკოვი“ ალუზიურად შემოდის როგორც მთავარი მოთამაშე მსოფლიო პოლიტიკურ „საბრძოლო არენაზე“.

სათქმელის ექსპრესიულობა კიდევ უფრო გამძაფრებულია მეტაფორა-მეტონიმის შემთხვევებში, რომლებიც, ხშირ შემთხვევაში, შედარების საინტერესო მაგალითებადაც გვევლინება. მაგ.: ***1.A number of US right-wing accounts with large followings posted a series of baseless claims that suggested the entire Ukraine war might be a hoax perpetrated by Western media and governments.***

აღნიშნულ მაგალითში უკრაინის ომი დასავლური მედიისა და მთავრობებისათვის ერთგვარ პოლიტიკურ სატყუარასთან არის გათანაბრებული, რაც მეტონიმის ერთგვარ შემთხვევად შეიძლება ჩაითვალოს.

2.THE WAR IS LIKELY TO BECOME A POLITICAL FOOTBALL IN THE EARLY PHASES OF THE 2024 US PRESIDENTIAL ELECTION CAMPAIGN, ESPECIALLY FOR REPUBLICAN PRESIDENTIAL HOPEFULS.

მოცემულ მაგალითშიც, ასევე, საქმე გვაქვს მეტაფორა-მეტონიმისათან, რადგან ომი, კონკრეტულ შემთხვევაში, „პოლიტიკურ ფეხბურთთან“ არის შედარებული, რაც, კონტექსტუალურად, კიდევ უფრო ამძაფრებს აშშ-ში 2024 წლისთვის დაგეგმილ საპრეზიდენტო საარჩევნო კამპანიის ქარცეცხლს.

3.UKRAINE HAS SUCCESSFULLY PROTECTED ITS SOVEREIGNTY, RECLAIMED AT LEAST SOME OF ITS TERRITORY, AND DEMONSTRATED THAT IT WILL NOT SUBMIT TO BEING A RUSSIAN VASSAL.

აღნიშნული წინადადება მკაფიო მეტონიმის მაგალითია, სადაც ნათელი ხდება უკრაინის პროტესტი, მსოფიო პოლიტიკურ არენაზე წარმოჩინდეს „რუსეთის ვასალის“ რანგში.

1. Many analysts think his suspicions are well-founded — that Russia’s military establishment is using Bakhmut as a “meat-grinder” to cut his forces down or eliminate him as a political force altogether.

ეს კი მეტაფორისა და შედარების საინტერესო მაგალითია, სადაც ომი ხორცის გადამამუშავებელ მანქანასთან ასოცირდება. ეს ბუნებრივიცაა, რადგან თანამედროვე ცივილურ სამყაროში ომს, შეუძლებელია, რაიმეგამართლება ჰქონდეს.

იგივე აზრის გამტარებელია შემდეგი წინადადება, სადაც ომი ეპითეტის „GRINDING“ წყალობით, კვლავ, ნეგატიურ კონტექსტშია მოხსენიებული: THIS, AND NOT A LONG GRINDING WAR IN THE EAST, IS THE BEST CHANCE FOR UKRAINE TO PUT ITSELF IN A POSITION TO NEGOTIATE FROM STRENGTH.

ომთან მიმართებაში არაერთ საინტერესო ეპითეტს ვხვდებით პუბლიცისტურ ტექსტებში, რომლებიც მთავარ სათქმელს კიდევ უფრო ამძაფრებენ და გამომხატველობითს ხდიან. მაგ.

1. THIS COMBINATION OF DEPRESSION AND ALIENATION WAS PROBABLY CLOSE TO WHAT WAS FELT BY GERMANS IN THE SECOND YEAR OF THE FIRST WORLD WAR, OR IRAQIS DURING A VERY LONG, BRUTAL AND SENSELESS WAR WITH IRAN.

2. WE MUST NOT WAIT ANY LONGER. NEGOTIATIONS SHOULD BEGIN, AND THE SENSELESS ECONOMIC WAR, WHICH MAINLY AFFECTS THE POPULATIONS IN EUROPE AND THE GLOBAL SOUTH, MUST BE STOPPED.

3. AFTER MONTHS OF GRINDING BATTLE AND STAGGERING LOSSES HE IS STRUGGLING TO REPLENISH WAGNER’S RANKS, ALL THE WHILE ACCUSING RUSSIA’S MINISTRY OF DEFENSE OF TRYING TO STRANGLE HIS FORCE.

4. IT IS DIFFICULT TO ESTIMATE THE EXACT NUMBER OF PEOPLE KILLED AS A RESULT OF THE RELENTLESS SHELLING OF MARIUPOL, BUT UKRAINIAN AUTHORITIES SAY MORE THAN 20,000 DIED THERE.

5. RUSSIAN FORCES PUT THE PEOPLE OF MARIUPOL THROUGH A HORRIFIC MONTHS-LONG SIEGE, BEFORE FINALLY CAPTURING IT LAST MAY.

მოცემულ მაგალითებში „ომი“ მეტად საინტერესო „რაკურსით“ არის წარმოდგენილი. მხატვრულ-გამომხატველობითი საშუალებებით (ეპითეტებით), ომი დახასიათებულია როგორც *long, brutal and senseless war* (ხანგრძლივი, სასტიკი, უაზრო ომი); *senseless economic war* (უაზრო ეკონომიკური ომი); *grinding battle* (ქანცგამწყვეტი ომი); *staggering losses* (საშინელი დანაკარგი); *relentless shelling* (დაუნდობელი დაბომბვა); *a horrific months-long siege* (ხანგრძლივი სასინელი ბლოკადა).

ყოველივე ეს მაგალითი ნათელს ხდის, თუ რაოდენ დამღუპველია კაცობრიობისთვის ეს საშინელი, სასტიკი და უაზრო სოციალურ-პოლიტიკური მოვლენა. ამას ჯონ ფიცჯერალდ კენედის დიდებული სიტყვებიც ერთხელ კიდევ ადასტურებს: *"Mankind must put an end to war or war will put an end to mankind."* (კაცობრიობამ უნდა დაასრულოს ომი, წინააღმდეგ შემთხვევაში ომი თავად მოუღებს ბოლოს კაცობრიობას (ავტორისეული თარგმანი). აღნიშნული გამონათქვამი პარალელური კონსტრუქციის საინტერესო შემთხვევაა ამავდროულად. მიუხედავად ამ „მახინჯი მოვლენის“ ნეგატიური კონტექსტისა, ლინგვისტური თვალსაზრისიდან გამომდინარე, ინგლისურენოვან მედია-დისკურსში მაინც

მოიძებნება, ისეთი საინტერესო მაგალითები, რომლებიც მაღალმხატვრული ეფექტით წარმოაჩენს კაცობრიობის ამ მავნებელურ ქმედებას. მაგ.:

1. Ukraine and its people stand on the frontline of a conflict that will shape the 21st century, just as the first and second world wars carved out the history of the previous 100 years.

2. The Ukrainian armed forces and the country's people have defended our lands with an extraordinary courage, about which historians, when they have time, will write tales of heroism to awe future generations.

დამაჯერებლად შეიძლება ითქვას, რომ ლექსემა „ომის“ სემანტიკური აღქმა და მისი პრაგმატული გააზრება მეტად საინტერესო პროცესს წარმოადგენს ლინგვისტური ანალიზის თვალსაზრისით. მსოფლიოში მიმდინარე ბოლოდღორინდელმა ნეგატურმა ვითარებამ კი განსაკუთრებით გააძლიერა ამ სოციალურ-პოლიტიკური მოვლენის (ომის) სემანტიკური აღქმა და მისი პრაგმატული გააზრება ლინგვისტურ კონტექსტში, რასაც ჩვენ მიერ ჩატარებული მცირემასშტაბიანი დაკვირვება და ანალიზიც ცხადყოფს.

ლიტერატურა:

1. ენა და მეცნიერება ენის შესახებ, (n.d.), მოიძებნება <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglefindmkaj/http://armazi.uni-frankfurt.de/lehrbuch/t1/tt1.pdf>
2. ღარიბაშვილი.თ., (2019), ფრანგული კომპიუტერული დისკურსი (ლინგვო-კულტუროლოგიური ანალიზი), დისერტაცია, თბილისი
3. Hurford, J., Heasley, B., & Smith, M. (2007). Semantics (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
4. Van Dijk, T. A. (1980). The semantics and pragmatics of functional coherence in discourse. In A. Ferrara (Ed.), Speech act theory: Ten years later (pp. 49-65). Milano, Italy: Versus.

Manana Garibashvili, Shorena Lazviashvili
Iakob Gogebashvilli Telavi State University

For the Pragmatic and Semantic Understanding of Lexeme "War" in English Media Discourse

Abstract

The semantic perception of the lexeme "war" and its pragmatic understanding is a very interesting process from the linguistic perspectives. The recent negative situation in the world has especially strengthened the semantic perception of the socio-political event (war) and its pragmatic understanding in the linguistic context, which is revealed by our mini-observation and study. Accordingly, the main goal of our research is the pragmatic and semantic understanding of the lexeme

"war" and the media discourse (British and American modern newspapers magazines, such as The Guardian, USA Today, BBC News. etc.) is selected as the principal analytical source for our study.